

Pääkirjoitus

Kirjoittaessani tätä pääkirjoitusta jo vuoden kestävä koronakurimus on edelleen ajankohtainen. Suurimman iskun siitä ovat ottaneet nuoret ja ikäihmiset, yrittäjät, työnsä menettäneet, lomautetut ja esiintyvät taiteilijat. Monelta suunnalta on havaittavissa turnausväsymystä, vaikka tunnelin päässä alkaakin jo pilkottaa valoa ja toivoa paluusta entiseen. Vanhimpain ikäryhmien rokotukset ovat käynnissä, ja rokotustahti toivottavasti kiihtyy kevään aikana. Samaan aikaan olemme saaneet nauttia Etelä-Suomessakin erityisen kauniista talvesta, ja ihmiset ovat päässeet kokemaan talven iloja nyt, kun yhdessä sisällä tekemistä pitäisi välttää.

Gerontologia-lehden vuoden ensimmäisessä numerossa pureudutaan ikääntyvän yhteiskunnan moninaisiin haasteisiin. Tutkimusartikkelimme käsittelevät ikäihmisten kotona pärjäämistä, kotikuntoutusta sekä erilaisten terveyspalvelujen käyttöä. Yhteiskunnan palvelut löytyvät suurelta osin sähköisinä, ja korona-aika on kiihdyttänyt tätä kehitystä. Ikäihmisille suunnattu etäkuntoutus ja ryhmäjumput ovat löytäneet tiensä kohderyhmän koteihin. Suuri osa etenkin nuoremmista ja hyväkuntoisista ikäihmisistä käyttääkin jo sujuvasti sähköisiä palveluita. Nyt kun fyysinen yhdessä olo on ollut tauolla, ihmisten välinen kanssakäyminen on yhä enemmän suuntautunut sähköisten välineiden avulla toteutettavaksi. Tämä voi asettaa haasteita etenkin vanhimmille ja heikkokuntoisimmille ikäihmisille, jotka eivät osaa tai halua käyttää netin palveluita. On myös paljon ikäihmisiä, joilta puuttuvat välineet sähköisten palvelujen käyttöön. Siksi uusia sähköisiä pal-

veluita ja toimintaa suunniteltaessa on tärkeää ottaa huomioon myös nämä ikäihmiset, jotta he eivät jää sivuun sähköistyvästä yhteiskunnasta. Ikäihmisten parissa työskentelevien, viranomaisten ja palveluntarjoajien tulee ottaa tämä huomioon suunnitellessaan toimintaansa. Esteettömyys on tärkeä näkökohta palvelujen toteuttamisessa. On suuri epäkohta, että esimerkiksi henkilökohtaiset pankkipalvelut maksavat moninkertaisesti verrattuna sähköiseen asiointiin netissä. On tärkeää pitää kaikki, myös vanhimmat ikäihmiset, mukana yhteiskunnassa, vaikka sähköistyviä palveluita lisätäisiinkin.

Vuoden ensimmäinen numero sisältää neljä mielenkiintoista ja ajankohtaista tutkimusartikkelia. Jukka Mielosen ja kumppaneiden kirjoittamassa artikkelissa ”Ikääntyvien näkemyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisistä palveluista” selvitettiin ikäihmisten sähköisten palvelujen käyttöä. Satu Niskanen ja kumppanit kuvailevat kirjallisuuskatsauksessaan ikääntyneiden arkikuntoutusta, jonka tavoitteina ovat etenkin asiakkaan toimintakyvyn ja itsensä suoriutumisen tukeminen sekä terveyttä edistävien ja sairauksia ehkäisevien taitojen kehittyminen. Juha Nymanin ja kumppaneiden tutkimuksessa ”Kotihoidon asiakkaiden avun tarve lisää ensihoitohälytyksiä” kerrotaan kotihoidon asiakkaiden ensihoitohälytyksiin ja päivystyskäynteihin yhteydessä olevista teki-joistä ja siitä, kuinka yleisesti ensihoitoyksikkö tekee kuljettamatta jättämispäätöksiä kotihoidon ja palvelutalojen asiakkaille. Artikkelissa tulee kiinnostavasti esille, että turhiakin

hälytyskäyntejä tehdään paljon samanaikaisesti kotihoidon käyntien kanssa. Tämä kuvaa ehkä kotihoidon työntekijöiden epätietoisuutta siitä, mitä tehdä huonokuntoisen asiakkaan kanssa, joka ei tunnu pärjäävän yksin kotona. Mervi Tattarin, Riitta Suhosen ja Minna Stoltin artikkelissa ”Kotona asuvien ikääntyneiden henkilöiden kokemukset fyysisen toimintakykynsä ja itsenäisyytensä ylläpitämisestä” kerrotaan kotona asuvien ikäihmisten fyysiselle toimintakyvyilleen antamista merkityksistä ja siitä, millä keinoilla he ylläpitävät toimintakykyään ja itsenäisyyttään. Keskustelupalstalla Sari Himanen ja Riitta Nikkola kertovat palvelutaloissa tehdystä tutkimuksesta, jossa hoitotyöntekijöiden osaamisen kehittämistarpeita ovat arvioineet lähijohtajat ja hoitohenkilökunta itse. Mielenkiintoisessa keskustelun aloituksessa Joonas Räsänen ottaa kantaa iän virallisen muuttamisen puolesta. Heidi Siira ja kumppanit haastavat pohtimaan uudella tavalla kuntoutumista edistävän hoitotyön lähtökohtia ja käytäntöjä. Heidi Valtatie ja kumppanit pohtivat, mitä apua geenitiedosta on muistisairaille ja heidän läheisilleen ja millaisia osaamistarpeita geenitiedon kasvu tuo terveydenhuoltoon. Väitöksiä-palstalla Veera Koskisen esittelee lektiona ”Wellness on aikaamme leimaava hyvinvointisuuntaus” ja Aila Pikkarainen lektiona ”Ikääntyneiden aikuisten toimijuus kuntoutuksessa”. Ajankohtaista-palstalla Minna Kukkonen ja Anna-Maria Isola tarkastelevat tuoreen tutkimuksen pohjalta osallisuuden kokemusta, ja Elisa Tiilikainen kertoo Kasvun ja vanhenemisen tutkijat ry:n gradupalkinnosta. Salla Era kertoo konferenssi kuulumisia kotitoimimistolta, ja Wilhelmiina Lehto-Niskala tuo terveiset Kasvun ja vanhenemisen tutkijoiden koronavuoden syysseminaa-

rista. Mielen päällä -palstalla Eija Kaskiharju muistelee pro gradu -työnsä tekoaikaan haastattelemaansa ihmistä otsikolla ”Mitä kuuluu, Marja?”

Gerontologia-lehdessä on alkuvuonna tapahtunut henkilöstömuutoksia; Paula Vasara lopettelee lehden toimitussihteerinä, ja hänen paikallaan on tänä vuonna aloittanut Heli Ilola. Kiitämme Paulaa monen vuoden hienosta työstä ja toivotamme Helin tervetulleeksi lehteemme. Lopuksi vielä toivomukseni tälle vuodelle: toivon, että pandemia loppuu. Miten paljon osaakaan vastaisuudessa arvostaa ihmisten henkilökohtaista tapaamista! Ehkä jo tänä tai viimeistään ensi vuonna pääsemme tapaamaan lehden toimitusta ja toimituskuntaa myös fyysisesti. Paljon tsemppiä ja jaksamista lehden lukijoille tähän vuoteen.

Satu Jyväkorpi, päätoimittaja

Toimitussihteerin esittäytyy

Olen aikanaan Helsingin kaupparkeakoulussa talousmaantiedettä opiskellut kauppatieteiden maisteri. Työskentelin pitkään ensin Oulun ja sitten Lapin yliopistossa erilaisissa tutkimukseen ja julkaisujen toimittamiseen liittyvissä tehtävissä, viimeksi – ja pisimpään – matkailututkimuksen parissa. Tällä hetkellä toimin freelance-toimitussihteerinä eräissä tieteellisissä julkaisuissa. Tämän lehden aihepiirit ovat minulle aivan uusia, ja jo tämän ensimmäisen numeron teemat ovat herättäneet monia ajatuksia ja avanneet uusia näköaloja elämään. Olen iloinen ja kiitollinen siitä, että olen päässyt mukaan toimittamaan Gerontologia-lehteä.

Heli Ilola, toimitussihteerin